

Nr 305.

Av herr Nilsson, Hjalmar, och herr Isaksson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyggnad av lantbruks-, veterinär- och skogshögskolorna m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 177 angående utbyggnad av lantbruks-, veterinär- och skogshögskolorna förordar departementschefen i anslutning till 1946 års högskoleutrednings betänkande, att för inträde vid lantbrukshögskolan fordras godkänt avgångsbetyg från huvudkurs vid lantmannaskola med skoljordbruk eller från lantbruksskola, vilka kurser skola få inräknas i jordbrukspraktiken, vilken dessutom skall bestå av egentligt jordbruksarbete under minst ett år, varav sex månader vid annat jordbruk än föräldrars eller eget och vid ett och samma jordbruk. Det borde vara uppenbart, att den praktiska erfarenhet om det i hög grad differentierade svenska jordbruket, som de vid lantbrukshögskolan efter införande av sådana bestämmelser utbildade agronomerna skulle besitta, blir otillräcklig för deras uppgifter som konsulenter och lärare m. m.

Vi erinra om att bestämmelser om blott ett års praktiktid gällde för agronomutbildningen vid 1900-talets början och att krav höjdes på praktiktidens utökning, enär den visat sig för kort. När nuvarande lantbrukshögskolan startades, ansåg man med den kännedom man hade om nackdelen av otillräcklig praktik i den svenska agronomutbildningen och med exempel från andra länders utbildning (t. ex. Finland), att tre års praktik var nödvändig, samtidigt som de teoretiska studierna beräknades till tre år. Sedan har det visat sig, att de teoretiska studierna vid högskolan på grund av de fordringar de olika lärarna ställt på inhämtat kunskapsstoff i var sina ämnen tagit väsentligt längre tid än tre år, och för att agronomutbildningen ej skulle bli för tidskrävande i förhållande till andra högskolestudier och avlöningen på de platser, som kunna erhållas, har praktiktiden minskats till två år. I denna tid föreslås nu 25 % nedskärning genom att en teoretisk kurs på ett halvår inräknas i praktiken. Att kursen genomgås vid en lantmannaskola med skoljordbruk betyder nämligen inte, att praktisk utbildning ingår i densamma.

Vi hålla före att agronomerna för att kunna fylla sin plats i det svenska jordbruket behöva en väl avvägd såväl teoretisk som praktisk utbildning, och det går inte utan avsevärt men att förskjuta tiden från den praktiska utbildningen till den teoretiska. Om en sådan överflyttning av praktiktid

skulle vara motiverad, borde det därigenom vunna resultatet vara av ett betydande värde i förhållande till den förlorade praktiktidens värde. Så är dock långt ifrån fallet med de föreslagna arrangemangen, och därom ger högskoleutredningens betänkande klart besked. Den minskning i högskolans nuvarande undervisning, som skulle kunna genomföras, sedan föreslagna kurser vid lägre lantbruksundervisningsanstalter gjorts obligatoriska, uppskattas av högskolans lärare till 200 timmar. De kurser som skola genomgå omfatta däremot minst 800 timmars undervisning vid lantmannaskolornas huvudkurser, och av dessa betraktas alltså 600 som värdelösa för den blivande högskoleutbildningen. Att så är fallet är lättförståeligt, då lantmannaskolornas huvudkurser äro planlagda för elever med i regel endast genomgången folkskola som förkunskaper och en betydande del av undervisningstiden måste upptas av elementär undervisning i matematik och naturvetenskap i kurser, som ligga långt under de studentexamenskunskaper de blivande högskolestuderande redan besitta. Vad i propositionen föreslagits synes oss vara en bakvänd ordning, stridande mot de krav på att studierna skola ordnas så effektivt och tidsbesparande som möjligt, som de studerande ha rätt att ställa.

I den mån de elementära kunskaper i jordbruksämnen, som bibringas i de lägre lantbruksundervisningsanstalterna, anses vara lämpliga förkunskaper för inträde vid högskolan, borde strävan inriktas på att dessa kunskaper bibringas så fort och så effektivt som möjligt. Rationellast kunde då vara, att, som från något håll föreslagits, vid någon lägre lantbruksundervisningsanstalt ordnas särskild utbildning i just de ämnen det gäller. Eller också kunde lämnas åt de studerande att genom korrespondensundervisning eller studier i läroböckerna skaffa sig det kunskapsmått som fordras, och liksom i vissa ämnen vid universitet och högskolor kunde vid lantbruks-högskolan genom förtentamina kontrolleras, att behövliga elementära kunskaper vore inhämtade.

I motiveringen för att dessa kurser vid lägre lantbruksundervisningsanstalter göras obligatoriska, har även anförts den nytta de blivande agronomerna få av att vistas tillsammans med lantbygdsungdom vid en skola. Vi hålla före att det för deras utbildning är minst lika betydelsefullt att i praktiskt arbete komma de i jordbruket arbetande företagarna och lönearbetarna nära och få så noga kännedom som möjligt om deras förhållanden. Härför fordras en inte alltför kort praktiktid för möjliggörande av praktik vid jordbruk av olika storlek och i olika landsdelar.

Ett överskjutande av tid från den praktiska till den teoretiska utbildningen har inte påvisats behövt, därför att de högskoleutbildade agronomernas teoretiska kunskapsstoff visat sig vara för litet och deras praktiska erfarenhet mer än tillräcklig. Individuella olikheter hos de utbildade göra denna sak svårbedömlig, men många anse att raka motsatsen är förhållandet. Att det vid lantbrukshögskolan kan behöva anställas flera lärare för

att dessa skola förmå bli tillräckligt specialiserade inom ett vidsträckt kunskapsstoff, behöver inte nödvändigt betyda, att examens- och undervisningsfordringarna utökas. Även kursplanerna kunna begränsas, men denna sak har högskoleutredningen av oförklarlig undfallenhet för högskoleprofessorernas auktoritet inte vågat sig på. De ha i stället skurit ner den praktiska utbildningen, men det är då berättigat att det från i praktiskt jordbruk sysselsatta opponeras mot ett sådant förfarande. En beskärning av kursplanerna kan säkert ske med mindre skadlig inverkan på agronomernas duglighet än minskningen av deras praktiska utbildning.

Att studenter, för att av lantbrukshögskolans nuvarande undervisning 200 timmar skola kunna överföras till nya eller utvidgade ämnen, skola gå på elementära kurser med 800 undervisningstimmar och avstå från ett halvt års praktisk utbildning, anse vi vara särskilt illa ordnat.

Vi hemställa därför,

att riksdagen ville uttala, att praktiktiden för inträde vid lantbrukshögskolan skall vara minst två år och att däri inte obligatoriskt skall fordras huvudkurs vid lantmannaskola.

Stockholm den 1 april 1948.

Hjalmar Nilsson.

Torsten Isaksson.
